

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2016/17:171

av **Daniel Sestrajcic m.fl. (V)**

Skatteflykt

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det omedelbart bör tillsättas en parlamentarisk utredning, en skatteflyktskommission, i syfte att dels kartlägga omfattningen av skatteflykt, dels föreslå åtgärder för att motverka detsamma, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skatteflyktskommissionen bör få i uppdrag att se över generalklausulen och komma med förslag på ny lagstiftning i syfte att motverka skatteflykt och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skatteflyktskommissionen bör få i uppdrag att ta fram lagstiftning som tvingar banker och skattekonsulter att betrakta alla juridiska personer i skatteparadis som högrisk kunder och genom en anmälningsplikt anmäla detta till Skatteverket, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skatteflyktskommissionen bör få i uppdrag att se över möjligheterna att förbjuda brevlådeföretag vars enda syfte är skatteplanering, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skatteflyktskommissionen bör få i uppdrag att genomföra en kartläggning av omfattningen av skatteflykt och analysera hur mycket det offentliga förlorat i form av skatteinkomster på grund av skatteflykt under de senaste 15 åren, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett skattetillägg alltid ska tas ut vid självrättelser och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den retroaktiva tiden för beskattning bör höjas från sex till femton år och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen inom ramen för EU bör få i uppdrag att verka för ändringar i det nya land-för-land-direktivet och tillkännager detta för regeringen.

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Sveriges roll som pådrivare i det globala arbetet mot skatteflykt och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör undersöka möjligheterna att införa ett globalt värdepappersregister och tillkännager detta för regeringen.

Bakgrund

Skatteflykt och skattebrott är ett stort samhällsproblem. Det undandrar samhället stora resurser som hade kunnat användas till stärkt välfärd m.m. Det är också allvarligt eftersom det minskar tilliten, sammanhållningen och förtroendet för vårt samhälle och våra myndigheter. De som ägnar sig åt aggressiva skatteupplägg är ofta storföretag och höginkomsttagare. Det kan då leda till en situation där vanliga löntagare kanske frågar sig varför de ska betala skatt när många i samhällets topp struntar i det.

Den senaste tidens avslöjanden i form av Panama Papers, Lux Leaks, Swiss Leaks har visat att problemen i Sverige är omfattande, med höginkomsttagare som gömmer pengar, bolag som planerar bort sin skatt och revisionsbyråer och banker som glatt hjälper till. Nu är det dags för Sverige att såväl nationellt som internationellt på ett kraftfullare sätt ta på sig ledartröjan i arbetet med att omöjliggöra skatteparadisen och förhindra aggressiv skatteplanering samt skatteflykt. I jämförelse med flera andra länder har dessutom Sverige en fördelaktig skattelagstiftning för bolag och förmögna. Sverige är i dag förmodligen det enda industrilandet som inte har vare sig förmögenhets-, arvs- och gåvoskatt eller en fastighetsskatt som inte är kopplad till fastighetens värde. Därtill har bolagsskatten sänkts i flera steg och ligger i dag under genomsnittet i OECD. Detta är inte rimligt, och det är hög tid att de rika och företagen bidrar på ett rimligt sätt till det samhälle där de lever och verkar.

Det finns ingen allmänt vedertagen definition av skatteflykt. En definition att hålla sig till är dock den som nämns i propositionen till den svenska skatteflyktslagen. Där anges att skatteflykt är när skattesubjektet ”visserligen på ett formellt fullt giltigt sätt utnyttjar skattereglerna men där skatteförmåner uppkommer som framstår som inte avsedda”.¹ På detta sätt avgränsas skatteflykt mot skattebrott genom att uppläggen och transaktionerna på ett formellt plan inte är olagliga, men ändå strider mot syftet med lagstiftningen.²

Länder har i huvudsak två olika metoder för att bemöta skatteflykt. Den första metoden är att ha en s.k. generalklausul mot skatteflykt. Med generalklausul avses en lagregel som är allmänt hållen för att kunna täcka in förhållanden som är svåra att förutse av lagstiftaren men som kan betraktas som olagliga enligt lagens anda. Sverige och många andra länder har valt att formulera sin lagstiftning mot skatteflykt i form av en generalklausul. De stater som inte har valt att bekämpa skatteflykt med hjälp av generalklausul använder sig ofta av en praxismetod. Metoden liknar förfarandet med en generalklausul, då det oftast i praxis ställs upp ett antal rekvisit för att man ska kunna döma för skatteflykt.³

¹ Prop. 1980/81:17, s. 11.

² Svensson Ohlin, Ninni (2014), ”Generalklausul mot skatteflykt i Sverige och Australien”, Lunds universitet.

³ Ibid.

Vänsterpartiet har länge krävt att Skatteverket ska få ökade resurser för att motverka skatteflykt och aggressiva skatteupplägg. Det är därför glädjande med det resurstillskott till Skatteverket och Ekobrottsmyndigheten på sammanlagt 175 miljoner kronor för perioden 2017–2020 i budgetpropositionen för 2017 som Vänsterpartiet kommit överens om med regeringen. Pengarna tillförs för att förstärka och intensifiera arbetet med att bekämpa skatteflykt och skattebrott både inom respektive myndighet och för att stärka samverkan mellan dem. Vänsterpartiet har också fått igenom en överenskommelse med regeringen om att Skatteverket ska redovisa exempel på åtgärder mot skatteflykt och skattefusk i andra länder och återkomma med förslag till åtgärder i Sverige.

Skatteflyktskommission

Vänsterpartiet föreslår att det omedelbart tillsätts en parlamentarisk utredning, en skatteflyktskommission, i syfte att dels kartlägga omfattningen av skatteflykt, dels föreslå åtgärder för att motverka detsamma. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

Den ovan nämnda generalklausulen i skatteflyktslagen har visat sig otillräcklig för att komma åt stora och avancerade skatteupplägg. Skatteflyktskommissionen bör därför få i uppdrag att se över generalklausulen och komma med förslag på ny lagstiftning i syfte att motverka skatteflykt. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

Internationellt förs en debatt om skattekonsulternas roll i aggressiv skatteplanering. Banker, revisionsbyråer, skattejurister och konsulter samt rådgivare tjänar stora pengar på att tillhandahålla rådgivning och tjänster som leder till såväl skatteflykt som aggressiv skatteplanering. Det är uppenbart att dessa rådgivare är en viktig del av skatteflyktsindustrin. Det är bra att regeringen efter överenskommelse med Vänsterpartiet tillsätter en utredning för att tvinga dessa att anmäla nya skatteupplägg, men mer behöver göras. Skatteflyktskommissionen bör få i uppdrag att ta fram lagstiftning som tvingar banker och skattekonsulter att betrakta alla juridiska personer i skatteparadis som högrisk kunder och genom en anmälningsplikt anmäla detta till Skatteverket. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

Våren 2016, i de s.k. Panamadokumenterna, avslöjades det att den Panamabaserade advokatfirman Mossack Fonseca hjälpt mängder med förmögna individer att gömma undan inkomster och förmögenheter via s.k. brevlådeföretag och på så sätt slippa att betala skatt. Brevlådeföretag är företag utan verksamhet som bara finns till namnet. Den vanligaste anledningen till att någon startar ett brevlådeföretag är att man vill dölja inkomster man haft hemma eller utomlands. Skatteflyktskommissionen bör få i uppdrag att se över möjligheterna till att förbjuda brevlådeföretag vars enda syfte är skatteplanering. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

Skatteflyktskommissionen bör också få i uppdrag att genomföra en kartläggning av omfattningen av skatteflykt och analysera hur mycket det offentliga förlorat i form av skatteinkomster p.g.a. skatteflykt under de senaste 15 åren. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

Självrättelser

Under de senaste åren har det inom ramen för G20/OECD bedrivits ett arbete mot skatteflykt. Man har arbetat för att etablera globala standarder för transparens och informationsutbyte på begäran samt automatiskt informationsutbyte. Detta har satt press på dem som bor i Sverige och har tillgångar som ger inkomster utomlands, då dessa ofta ska beskattas i Sverige. I Sverige och i många andra länder finns möjligheten att göra s.k. självrättelser. En självrättelse innebär att man på eget initiativ begär rättelse av de uppgifter man lämnat till skattemyndigheten. Om man gör detta kan man slippa att betala skattetillägg, vilket är en ekonomisk sanktion som påförs den som lämnat oriktiga uppgifter i deklarationen. Det svenska regelverket kring självrättelser och skattetillägg är generöst i ett internationellt perspektiv. På Vänsterpartiets initiativ ska regeringen göra en översyn av den s.k. kostnadsröntan vid självrättelser. Det är bra, men långt ifrån tillräckligt. Vänsterpartiet föreslår att ett skattetillägg alltid ska tas ut vid självrättelser. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

Vänsterpartiet föreslår vidare att den retroaktiva tiden för beskattning höjs från sex till femton år. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

Land-för-land-rapportering

Inom ramen för det ovan nämnda arbetet som bedrivs av G20/OECD mot skatteflykt togs en handlingsplan fram för att bekämpa urholkning av skattebaser och överföring av vinster (BEPS). I detta arbete har en global standard för utbyte av land-för-land-rapporter tagits fram. Konkret innebär detta att land-för-land-rapporter ska kunna utbytas mellan skattemyndigheter i de länder som anslutit sig till samarbetet.

I januari 2016 presenterade EU-kommissionen ett åtgärds paket mot skatteflykt (Anti Tax Avoidance Package). Enligt förslaget ska stora multinationella företag lämna land-för-land-rapporter till skattemyndigheterna. I detta förslag finns det inte något krav på att informationen ska offentliggöras. I våras presenterade kommissionen ett kompletterande förslag, KOM (2016) 198, om land-för-land-rapportering. Den stora, och positiva förändringen, är att direktivet innehåller krav på öppen land-för-land-rapportering. Regeringen är kritisk till kommissionens nya förslag som man menar riskerar att skrämja iväg länder från att ansluta sig till den globala standarden, BEPS, som tagits fram av OECD. Vänsterpartiet välkomnar till övervägande del kommissionens förslag till nytt direktiv. Vi ser öppen land-för-land-rapportering som ett centralt inslag för att öka transparensen och på så sätt bidra till att företagets vinster beskattas där de skapats. Inte minst är öppenhet viktig i utvecklingsländerna, där ökad transparens är viktigt i kampen mot korruption.

Förslaget har emellertid ett antal brister. För det första är omsättningsgränsen väl hög. Endast multinationella företag med en omsättning som överstiger 750 miljoner euro behöver ta fram en land-för-land-rapport. För det andra behöver de uppgifter som företagen ska bifoga i sina öppna land-för-land-rapporter vara mer detaljerade jämfört med kommissionens förslag. Förslaget har också fått kritik för att det är kommissionen som kommer att avgöra vilka länder som ska klassas som skatteparadis och därmed svartlistas av EU. När kommissionen tidigare presenterade en svartlista över skatteparadis pekade många kritiker på att europeiska länder som t.ex. Luxemburg sänkades.

Vänsterpartiet föreslår att regeringen får i uppdrag att inom ramen för EU verka för att det nya direktivet ändras så att gränsvärdet för land-för-land-rapportering sänks, att den öppna land-för-land-rapporteringen blir mer detaljerad och att ett oberoende organ får till uppgift att ta fram en svartlista över skatteparadis. Vad som ovan anförs om att den svenska regeringen bör få i uppdrag att inom EU verka för ändringar i det nya land-för-land-direktivet bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

Globalt samarbete

Sverige har ett ansvar för att utvecklingsländerna får sitta med vid bordet när arbetet mot skatteflykt och aggressiv skatteplanering diskuteras och beslutas i OECD. Sverige bör verka för att det inom ramen för FN upprättas ett organ för att bekämpa skatteflykt och aggressiv skatteplanering där utvecklingsländerna finns med. Som stor biståndsgivare bör Sverige stötta utvecklingsländerna i att upprätta fungerande strukturer för att kunna driva in skatter samt stödja det civila samhället så att de kan agera som "watch-dogs" i att utkräva ansvar av politiker och företag. Vad som ovan anförs om Sveriges roll som pådrivare i det globala arbetet mot skatteflykt bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

Sverige bör också undersöka möjligheterna att införa ett globalt värdepappersregister. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

Ordning och reda på arbetsmarknaden

I motion 2016/17:1196 Ordning och reda på arbetsmarknaden uppmärksammar Vänsterpartiet en rad olika missförhållanden på arbetsmarknaden och presenterar en rad förslag mot svartjobb, social dumping m.m. En del av förslagen berör skatteområdet och kampen mot skatteflykt och skattefusk. Här redogörs kort för dessa förslag.

Ett problem med F-skattsedlar är att dessa missbrukas för att arbetsgivare vill undvika sitt arbetsgivaransvar. Det förekommer att personer med F-skatt bara har en uppdragsgivare, och då inte sällan i form av sin gamla arbetsgivare. Därför lägger Vänsterpartiet i motionen förslag att det ska krävas mer än en uppdragsgivare för att godkännas för F-skatt.

Det är viktigt att framhålla F-skattens roll som skydd för den enskilde konsumenten. Den som anlitar en uppdragstagare med F-skatt behöver inte göra något skatteavdrag eller betala arbetsgivaravgifter på ersättningen. Om en oseriös uppdragstagare blir godkänd för F-skatt kan detta utnyttjas i syfte att försvåra upptäckten av svartarbete. I dag gäller ett godkännande av F-skatt tills vidare. Som ett försök att begränsa fusk föreslår därför Vänsterpartiet i ovan nämnda motion att ett tidsbegränsat godkännande av F-skatt införs.

Ett annat problem när det gäller utländska företag som verkar i Sverige är reglerna om fast driftsställe. Reglerna avgör om ett utländskt företag ska betala inkomstskatt i Sverige eller inte. I dag är reglerna hårt knutna till en bedömning av huruvida ett företag är etablerat på en exakt plats i Sverige eller inte. Företag som inte går att knyta till en exakt plats i Sverige kan därmed undgå skattskyldighet genom att ha sitt kontor utomlands, även om de bedriver omfattande verksamhet i Sverige. Det kan t.ex. röra sig

om åkeriföretag, bemanningsföretag eller byggföretag. Detta öppnar för osund konkurrens och social dumpning. I motionen Ordning och reda på arbetsmarknaden föreslår därför Vänsterpartiet att det utreds om inkomstskattelagens bestämmelser om fast driftsställe är ändamålsenligt utformade för att täcka in utländska företag som i stor omfattning verkar i Sverige.

Daniel Sestrajcic (V)

Ulla Andersson (V)

Christina Høj Larsen (V)

Daniel Riazat (V)

Ali Esbati (V)

Wiwi-Anne Johansson (V)